

Türçe Öğretmenlerinin Çocukların Anadillerini Öğrenme Sorunlarına Yönelik Görüşleri: Almanya Örneği

Nazım Doğan
Bağımsız Araştırmacı

Özet: Bu çalışma ile Almanya’da yaşayan Türkçe öğretmenlerinin anadili Türkçe dersleri konusundaki görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Yurt dışında yaşayan gurbetçilerin çocuklarının en önemli sorunlarından biri kültürlerini baskın kültür karşısında koruyabilmeleridir. Bu bağlamda kültürün en önemli unsuru olan anadillerini öğrenmeleri ve kullanabilmeleri büyük önem arz etmektedir. Türkçe derslerini veren öğretmenlerin tutumları, davranışları ve derslere dönük motivasyonları onların anadillerini öğrenmede belirleyici bir unsurdur. Öğrencilerin derslere olan ilgisi konusunda öğretmenlerin görüşleri yaşanan ülkedeki anadili eğitimi anlamak açısından önemlidir. Nitel araştırma kapsamında ilgili kaynaklar taranmış, uzman görüşlerine yer verilerek ve aktif görev yapan öğretmenlerle yüz yüze görüşmelere dayalı bir veri toplama aracı geliştirilmiştir. Öğretmenlerden toplanan veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Öğretmen görüşlerine göre elde edilen bulgulara göre Almanya’da yaşayan ve görev yapan öğretmenlerin çocukların anadilini öğrenme konusunda karşılaştıkları sorunların başında ailelerin durumları, derslerin verildiği ortam ve saatler, işini özveri ile yapacak uzman öğretmen gereksinimi konularının öne çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte yaşanan ülkenin anadili derslerine yaklaşımı, bu konuda siyasilerin ve bürokratların gösterdikleri ilgi veya ilgisizliğin de ne kadar önemli olduğunu ve anadili derslerinin geleceğini nasıl etkilediği görülmektedir. Ders veren öğretmenlerin alandan gelmemeleri, yeterli bilgi ve donanma sahip olmadıkları da gözlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Almanya, Anadili, Türkçe öğrenme, Türkçe öğretmeni

Giriş

Almanya, Anadolu insanı için ikinci bir vatan olmuş, belirli bir dünyalık elde etmek için 1961 yılında yola çıkan ve geri dönme niyetiyle valizini sırtına vurmuş gariban insanların umuda yolculuğudur. Zaman ilerlemiş ve hesapta olmayan gelişmelerle planlar değişmiş ve niyetler bu planlar çerevesinde tazelenmiş ve günümüze kadar devam etmiş, bundan sonrada devam edecek olan gurbet ve hasretin dünyası olmuştur, Almanya. Hal böyle olunca bir takım sıkıntı ve problemlerde başgöstermiş, bununla alakalı çözümler üretilmeye çalışılmıştır. Çözülmesi gereken sorunların başında özellikle aile birleşimi ile anadili ve kültürel farklılıklar olmuştur (Pusch, 2014).

“Ana dili çocukların anne ve yakın çevrelerinde konuşulan dildir. Çocuk anne karnından itibaren bu dili duymaya başlar. O dile karşı bir kulak dolgunluğu oluşur. Kısa bir zaman sonra onu konuşmaya başlar. Çocuklarda dil öğrenme doğuştan vardır ancak her

çocuk kendi çevresinde konuşulan dili, aile ortamındaki yaşantıları yoluyla doğal olarak öğrenmektedir” (Yazıcı,1999:7-8). Bireyler nerede doğar ve yaşarsa da yaşasın dil öğrenme süreçleri değişmez (Meece, 1997). Çocuklar yakın çevreden başlayarak yani anne, babayı ve akrabaları, komşuları işiterek anadilini edinmeye başlar ve iletişime geçer. İletişime geçtiği ortam canlı bir vasıttır.

Çocukların yaşadıkları aile ortamı, ailenin geldiği sosyal ve kültürel çevre, aile bireylerinin eğitim düzeyi, Almanya’da kalış süreleri, Türkiye ve çevredeki Türkler ile kurulan sosyal ilişkiler, yaşanan konutun bulunduğu çevre, ailelerin çocuklarını bir takım dini, sosyal veya kültürel organizasyonların düzenlediği etkinliklere katılması, aile bireylerinin birbirleriyle kurdukları dilsel ilişki sırasındaki dil tercihi, ailedeki görsel-itsel medya kullanım alışkanlıkları çocukların sadece ikinci dil edinimini Almanya’da yaşayan Türk çocuklarının anadillerini

öğrenme gereksinimlerinin belirlenmesi değil, aynı zamanda onların anadili gelişimini de etkileyen önemli özelliklerden bir bölümüdür (Çakır, 2002:51).

Bireyler diller aracılığıyla yakın çevresiyle iletişim kurarlar. Dil doğru kullanılmazsa bu bireylerde psikolojik sorunlar oluşturabilir. “Çocuğun kişilik ve benlik gelişimi için erken çocukluk dönemindeki sosyallaşma faaliyetleri son derece önemlidir. Çocuğun sağlıklı bir kişilik kazanmasında onunla ilk çocukluk döneminde kurulacak etkili etkileşimin önemi büyüktür. Benlik ve sağlık açısından gelişmiş çocuklar buldukları ortama, yaşadıkları topluma kolayca uyum sağlayacaklardır” (Temel ve Yazıcı, 2003).

Almanya'da doğan ve büyüyen Türk çocukları, kendi anadilleri ve yerel dili farklı olan bir ortamda yaşamaya başlamışlardır. Kimliklerini korumak için anadilini ve yaşadıkları ortama uyum sağlamak ve öğretimlerini devam ettirebilmek için ise yerel dili öğrenmek zorundadırlar (Temel ve Yazıcı, 2003).

Zamanla Türk çocukları ailelerinin gözlerinin önünde başka bir kültüre kaymaya başlamış olmaları sonraki kuşak aileleri harekete geçirmiştir. Bundan sonra hem kişisel hem de resmi makamlar aracılığı ile çocukların ana dili gelişimine yönelik çalışmalar böylelikle başlamıştır. Almanya'da yaşayan Türk çocuklarının anadillerini öğrenme gereksinimlerinin belirlenmesi uluslararası ölçekte iki dilli çocuklara ana dili öğretimine ilişkin ilk çalışmalar 1950'lerin başlarında UNESCO tarafından gündeme getirilmiştir. UNESCO'nun yayımladığı bildiride eğitimin niteliğinin artırılmasında ana dili

öğretiminin bir araç olarak desteklendiği belirtilmiş ve farklı dillerin kullanıldığı toplumlarda, toplumsal eşitliğin sağlanmasına yönelik bir araç olarak tüm eğitim basamaklarında iki dilliliğin ve/veya çok dilli eğitimin gerekliliği ortaya konulmuştur (UNESCO, 2003 akt. Belet, 2009:72).

Almanya'da doğup büyüyen çocukların en önemli gereksinimlerinden biri ve en önemlisi anadillerini iyi bir şekilde öğrenmektir. Bu konuda esas vazife ve birincil mesuliyet aileye yani anne babaya düşmektedir, arkasından da eğitim kurumlarına ve öğretmenlere düşmektedir. Almanya'da şu an yaklaşık 750 bin Türk kökenli çocuk okula gitmektedir. Öğretmen sayımız ise yaklaşık 1400 ve bunların 526'sı Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığınca atanan öğretmenler geri kalanlar ise Alman makamları tarafından görevlendirilen öğretmenlerden oluşmaktadır. Mevcut bu kadro ile ders verilen Türk öğrenci sayısı ise yaklaşık 88 bindir (Gemici, 2019).

Bir çocuğun anadilini biliyor olması sadece konuşuyor olması ile ölçülemez. Bu yaklaşım eksik ve oldukça da yetersizdir. Çünkü bir çocuğun anadilini biliyor olması onun “yazma, konuşma, okuma ve anlama”dan müteşekkil dört unsuru yapıyor olmasına bağlıdır. Bu konularda Türk kökenli çocukların çok eksiklikleri vardır. Veliler çocuklarının sokak Türkçesi ile konuşuyor olmasını yeterli bulmaktadır. Böyle bir durumda devreye okul ve öğretmenlerin girmesi gerekmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Yöntemi

Nitel çalışmalar sosyal çevrede bireyin davranışlarının nedenini açıklamaya çalışan araştırmalardır. Bireyler herhangi bir konuda buldukları koşulları dikkate alarak bir takım davranışlar içine girerler. Günümüz dünyasında eğitim meselesi insanın hava kadar su kadar önem arzeden bir durumdur. İnsanlar bu konuda olabildikleri kadar hassas davranmaktadırlar. Arastaman vd. (2018:42) nitel araştırmayı “bu tartışmalar ışığında nitel araştırma; insani deneyimler ve gerçeklikler hakkında geniş kapsamlı sorular yoluyla insanların yaşamlarını anlamamıza yardımcı olabilecek zengin ve betimleyici verilerin üretilmesi şeklinde tanımlanabilir” şeklinde açıklamışlardır. Nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yoluyla veriler elde edilmiştir. Görüşmede, araştırılacak konu tabii ortamında tüm yönleriyle ele alınır. Sosyal olaylar buldukları çevrenin gerçeklikleri kapsamında incelenir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Almanya’da görev yapan Alman Modeli ve Konsolosluk Modelinde görev yapan Türkçe Öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme ise “basit (seçkisiz) rastgele örnekleme“ yöntemi kullanılarak evren içerisinde seçilen toplam 63 öğretmenden meydana gelmiştir. Bu öğretmenlerle yüz yüze görüşülerek veriler toplanmıştır. Basit rastgele (seçkisiz) örneklemede, örnekleme alınan birimlerin seçimi, evrenden tamamen rastgele olarak yapılmaktadır. Dolayısıyla, örneklem içerisinde her birimin yer alma olasılığı bir birine eşittir (Tuna, 2016). “Seçkisiz (Rastgele) örneklem geçerli güçlü bir temsil özelliğine sahiptir. Hiç bir yöntem örneklem açısından garanti veremez ancak temsil bakımından basit rastgele örneklem daha güçlüdür”. “Seçkisiz

örnekleme, konuyla ilgili evrendeki tüm bireylere eşit ve birbirinden bağımsız şans vermektedir” (Özen ve Gül, 2007:399).

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada görüşme yöntemlerinden biri olan anket aracılığı ile veriler toplanmıştır. Elde verilerin doğruluğu ve güvenilirliği açısından katılımcılar gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Araştırmada likert tipi sorular (1=Kesinlikle katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kısmen katılıyorum, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum) kullanılmıştır. Öğretmen anketinin, 1. bölümünde 8 demografik bilgi sorusu yer almıştır. 2. bölümde ise toplam 19 kanıdan oluşan sorular bulunmaktadır. Anket toplam 27 maddeden oluşmuştur. Yapılan faktör analizi sonucunda 2. bölümde yer alan 19 maddelik ölçek dört alt boyuta ayrılmıştır. Ölçeğin alt boyutları ve madde yapısı: Mesleki Yeterlilik (madde sayısı 5), Mesleki İtibar (madde sayısı 3), Müfredat ve İşleyiş (Madde sayısı 6) ve Sistem Önerileri (Madde sayısı 5) şeklindedir. Anket maddeleri hazırlanırken saha çalışması ve uzman görüşlerinin yanında Yıldız’ın (2012) “Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Almanya Örneği” isimli çalışmasından faydalanılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Genel Sonuçlar

Öğretmenlere yöneltilen 19 maddelik ölçeğin değerlendirilmesi sonucunda genel ortalama =3,25±0,42 olarak bulunmuştur. Maddelere katılım düzeyi genel olarak kısmen katılıyorum şeklinde gerçekleşmiştir (% 65). Tablo 1’de görüleceği üzere alt boyutlara göre ortalamalar sırayla mesleki yeterlilik (=3,76±0,61; %75,20), sistem önerileri (=3,67±0,75; %73,40), müfredat ve işleyiş

(=2,78±0,62; %55,60) ve mesleki itibar (=2,65±0,69; %53) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 1.

Genel ve Alt Boyutlara Göre Ölçek Ortalamaları

Alt Boyutlar	N	Min.	Max.	Ss	%	
Mesleki Yeterlilik	63	2,40	5,00	3,76	0,61	75,20
Sistem Önerileri	63	2,00	4,80	3,67	0,75	73,40
Müfredat ve İşleyiş	63	1,50	3,83	2,78	0,62	55,60
Mesleki İtibar	63	1,00	3,67	2,65	0,69	53,00
Ölçek Geneli	63	2,05	4,11	3,25	0,42	65,00

Madde Ortalamaları

Araştırmaya katılan öğretmenler, mesleki yeterlilik alt boyutunda yer alan toplam 5 maddeden dördüne katılıyorum, birine kısmen katılıyorum yanıtı vermişlerdir. Öğretmenlerin mesleki olarak kendilerini yeterli buldukları hususlar sırasıyla Bana verilen materyallerin dışında farklı kaynaklardan da yararlanıyorum (=4,02), Almanya'da Türkçe öğretmenliği konusunda kendimi yeterli buluyorum (=3,97) ve Türk ailelerle ve velilerle rahat biçimde iletişim kurabiliyorum (=3,90) şeklinde belirlenmiştir (Tablo 2).

Özellikle Türkiye'den gelen öğretmenlerin Almancalarının olmaması ve ya çok yetersiz olması ve bunun yanında da Alman eğitim sistemini tanımıyor olmaları verimliliklerini düşürmektedir. Gelmeden önce ciddi seminerler verilerek maddi ve manevi

olarak göreve hazırlanmaları sağlanabilir. Her iki ülkenin makamları bu konuda ortak çalışmalar yaparak bu öğretmenlerin uyumlarını hızlı bir şekilde sağlamaları gerekmektedir. Bu manada öğretmenlere yeteri kadar hizmet içi eğitim verilmediği anlaşılmaktadır (MEB, 2006).

Öğretmenler, mesleki itibar alt boyutunda yer alan toplam 3 maddeden 2'sine kısmen katılıyorum, birine katılmıyorum cevabı vermişlerdir. Öğretmenler, Türkçe derslerine Alman yetkililerinin bakışını olumlu buluyorum (=2,94) ve Almanya'da Türkçe öğretmenliğine yeterli hassasiyetin gösterildiğine inanıyorum (=2,56) maddelerine kısmen katılmaktadırlar. Ancak, Türkçe derslerine Türk yetkililerinin bakışını olumlu buluyorum (=2,44) kanısına katılmadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 3).

Tablo 2.

Mesleki Yeterlilik Alt Boyutu

Sıra	Madde	N	Ss	Cevap Düzeyi	
1	Bana verilen materyallerin dışında farklı kaynaklardan da yararlanıyorum.	63	4,02	1,01	Katılıyorum
2	Almanya'da Türkçe öğretmenliği konusunda kendimi yeterli buluyorum.	63	3,97	1,16	Katılıyorum
3	Türk ailelerle ve velilerle rahat biçimde iletişim kurabiliyorum.	63	3,90	1,04	Katılıyorum
4	Alman okul yönetimleriyle rahat biçimde iletişim kurabiliyorum.	63	3,65	0,83	Katılıyorum
5	Ders esnasında Türkçe ile ilgili çıkan problemlerin üstesinden gelebiliyorum.	63	3,27	1,26	Kısmen Katılıyorum

Tablo 3.

Mesleki İtibar Alt Boyutu

Sıra	Madde	N	Ss	Cevap Düzeyi	
1	Türkçe derslerine Alman yetkililerinin bakışını olumlu buluyorum.	63	2,94	0,88	Kısmen Katılıyorum
2	Almanya'da Türkçe öğretmenliğine yeterli hassasiyetin gösterildiğine inanıyorum.	63	2,56	0,95	Kısmen Katılıyorum
3	Türkçe derslerine Türk yetkililerinin bakışını olumlu buluyorum.	63	2,44	1,00	Katılmıyorum

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı tarafından atanan öğretmenlerle Alman makamları tarafından vazifelendirilen öğretmenler arasında özlük hakları konusunda farklılıklar mevcuttur. Alman makamları Türkçe anadili öğretmenlerini okullarda ikinci sınıf öğretmen statüsünde değerlendirmektedir. Bu durum Türkçe öğretmenlerinin motivasyonlarını olumsuz olarak etkilemektedir.

Müfredat ve işleyiş alt boyutunda ise toplam 6 maddeden 1'ine katılıyorum, 2'sine kısmen katılıyorum yanıtını vermişlerdir. Kullanılan materyallerin Almanya'da hazırlanmasını doğru buluyorum (=3,71) önerisine katılmaktadırlar. Kullandığım müfredatı (Lehrplan) yeterli buluyorum (=3,03) ve Öğrencilere haftalık verdiğim ders saatini yeterli buluyorum (=2,73) maddelerini ise kısmen onaylamaktadırlar. Türkçe öğretirken kullanılan materyalleri yeterli buluyorum (=2,46), Öğrencilere haftalık verdiğim dersin gün içindeki vaktini uygun

buluyorum (=2,44) ve Öğrencilere verilen Türkçe dersinin (birleştirilmiş-her sınıf düzeyinde) şeklini

uygun buluyorum (=2,29) maddelerine ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir (Tablo 4).

Tablo 4.

Müfredat ve İşleyiş Alt Boyutu

Sıra	Madde	N	Ss	Cevap Düzeyi	
1	Kullanılan materyallerin Almanya'da hazırlanmasını doğru buluyorum.	62	3,71	1,12	Katılıyorum
2	Kullandığım müfredatı (Lehrplan) yeterli buluyorum.	63	3,03	1,15	Kısmen Katılıyorum
3	Öğrencilere haftalık verdiğim ders saatini yeterli buluyorum.	63	2,73	1,14	Kısmen Katılıyorum
4	Türkçe öğretirken kullanılan materyalleri yeterli buluyorum.	63	2,46	1,00	Katılmıyorum
5	Öğrencilere haftalık verdiğim dersin gün içindeki vaktini uygun buluyorum.	63	2,44	1,06	Katılmıyorum
6	Öğrencilere verilen Türkçe dersinin (birleştirilmiş-her sınıf düzeyinde) şeklini uygun buluyorum.	63	2,29	0,89	Katılmıyorum

Tablo 5'te bakıldığında Almanya'da okullarda Türkçe dersleri olsa da istenen seviyeden çok uzak durumda olduğu anlaşılmaktadır. Bunun en önemli nedeninin yetkililerin gerekli hassasiyeti göstermemeleridir. Örneğin burada derslerde Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) Türkiye'de hazırladığı ders materyalleri kullanılmakta ve buradaki öğrenciler için bu materyaller uygun değildir. Öğrenciler anlamakta ve algılamakta zorluk çekmektedirler. Ayrıca sınıflar ve hatta diğer okullarda bulunan öğrenciler bir okulda birleştirilerek dersler veriliyor ki bu durum hem öğrenciler ve hem de öğretmenler tarafından kabul edilebilir bir durum değildir.

Sistem önerileri alt boyutunda ise toplam 5 maddeden 4'üne katılıyorum, 1'ine kısmen katılıyorum cevabı verilmiştir. Almanya'da Türkçe öğretmenliği için öğrencilerle iletişim kurma adına seminere gerek vardır (=4,24), Türkçe derslerinin daha faydalı olması için ortalaması nota dahil edilmelidir (=3,81), Türkçe dersleri, daha faydalı olması için zorunlu ders statüsüne getirilmelidir (=3,71) ve Okul dışında da öğrencilerin takibinin yapılması gerektiğini düşünüyorum (=3,63) kanılarına katılmaktadırlar (Tablo 5).

Tablo 5.

Sistem Önerileri Alt Boyutu

Sıra	Madde	N	Ss	Cevap Düzeyi	
1	Almanya'da Türkçe öğretmenliği için öğrencilerle iletişim kurma adına seminere gerek vardır.	63	4,24	0,82	Katılıyorum
2	Türkçe derslerinin daha faydalı olması için ortalaması nota dahil edilmelidir.	63	3,81	1,24	Katılıyorum
3	Türkçe dersleri, daha faydalı olması için zorunlu ders statüsüne getirilmelidir.	63	3,71	1,34	Katılıyorum
4	Okul dışında da öğrencilerin takibinin yapılması gerektiğini düşünüyorum.	63	3,63	1,17	Katılıyorum
5	Uygulanmakta olan görevlendirme şekli modelinin uygun olduğunu düşünüyorum.	62	2,90	1,16	Kısmen Katılıyorum

Alman Modeli veya Konsolosluk modeli yoluyla gelen Türkçe anadili derslerini veren öğretmenlere mutlaka konuyla ilgili seminerler verilmesi onların başarısı açısından önemlidir. Hatta bu seminerlerde yeterliliği sağlayanlara bu görev verilmelidir. Tablo 5'te ikinci ve üçüncü maddelere verilen yanıtlar beklenen şekilde gerçekleşmiştir. Almanya'da okullarda nota tabi olmayan ve ortalamayı etkilemeyen hiçbir çalışma veya ders öğrenci ve veli tarafından dikkate alınmamaktadır. Ayrıca haftada 1-2 saatlik derslerle öğrencilerin bir şeyler öğrenmesi çok zordur. Bunun yanında çoğu zaman dersler normal ders saatlerinin dışında verilmektedir ki bu hem öğrenci ve hemde veli tarafından hoş karşılanmamaktadır ve bu da derslere katılımı olumsuz olarak etkilemektedir.

Öğretmenlere yöneltilen anket sorularına samimi cevaplar verilse de mevcut durumla tam örtüşmediği görülmektedir. Örneğin alan öğretmeni olmamalarına rağmen kendilerini yeterli görenlerin oranı bir hayli

yüksektir (Doğan, 2019). Okul yönetimleri ile iletişimin çok iyi kuruyorum sorusuna verilen yanıt “Katılıyorum“ şeklinde olduğu görülmekte ancak gerçekte özellikle MEB aracılığı ile gelenlerin Almanca seviyeleri oldukça düşük ve pratik anlamda çocuklarla iletişim kurmak için yeterli değildir. Ders verdikleri öğrenciler her ne kadar Türk kökenli çocuklar olsa da çocukların baskın dil olan Almanca ile büyümelerinden dolayı her alanda ve her yerde Almanca konuşmak istemeleri Türkiye’den gelen öğretmenleri zor durumda bırakmakta ve bazen öğrencilerin öğretmeni dikkate almamalarına neden olmaktadır (Doğan, 2019). Alman makamları tarafından atanan öğretmenlerin ise Almanca istenen seviyede olmasına rağmen Türkçe öğretmenliği yapacak donanıma sahip olmadıkları gözlenmiştir (Doğan, 2019).

Anadili öğretimi okulla sınırlandırılmamalıdır. Öğrencinin yaşadığı çevre ve aile ortamı da bir öğrenme alanı olarak görülmelidir (Yol, 2011).

Öğretmenlerin kullandıkları mekanlar, ders verilen saatler, ders materyallerinin eksikliği veya var olan ders materyallerinin Almanya şartlarına göre değil de Türkiye şartları göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Bu durum öğretmenlerin başa çıkması gereken başka bir sorun olarak göze çarpmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Almanya’da anadili eğitiminde kimi zaman alan dışından öğretmenler görevlendirilmiş olsa da bundan sonra mutlaka Türkçe alan/branş öğretmenleri istihdam edilmelidir. Bununla birlikte öğretmenlerin pedagojik formasyonlarının olmasına dikkat edilmelidir.

Değişen şartları ve durumları göz önünde bulundurarak hizmet içi eğitim zaman zaman yapılmalı, beklentiler, sorunlar, değişiklikler öğretmenlerle paylaşılmalıdır.

Öğretmenlere ne kadar yatırım yapılsa da aileler ihmal edilmemelidir. Netice de sağlıklı bir eğitimin en temel taşlarından birinin aile ve ailelerin bu konudaki hassasiyetleri olduğu unutulmamalıdır.

Türkçe ve Türk Kültürü dersleri konusunda gerek hükümetler bazında ve gerekse STK (Sivil Toplum Kuruluşları) tarafından mesele sürekli gündemde tutulmalı ve anadili dersleri öğretmenler tarafından özendirilmelidir. Bu konuda programlar yapılmalı,

kitapçık, broşür çalışmaları yapılmalı, aileler bu konuda sürekli bilgilendirilmelidir.

Anadili derslerinin ehemmiyeti adına Türkiye’ye giden ailelere ve çocuklara ülkeye giriş ve çıkışlarda teşvik edici aktiviteler düzenlenmelidir. Çocuklara küçük Türkiye, Türkçe ve Türk kültürünü özendirici hediyeler verilebilir. Aileler için ise bilgilendirici dokümanlar ve milli duyguları harekete geçirici küçük hediyeler verilebilir.

Türkçe derslerinin Alman Eğitim sistemine işlenmesi ve nota tabi olarak sınıf geçme sistemi içinde yer alması konusunda öğretmenlerin Alman hükümetine baskı yapması sağlanmalıdır. Bu konu açıklığa kavuşursa çok mesele kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Bu bağlamda Türkçe yabancı dil statüsüne alınabilir veya anadili öğrenciler tarafından mecburi alınması gereken ders statüsüne dahil edilebilir. Aksi durumda sistem içinde anadili dersi veren öğretmenlerin hiçbir yaptırımı olmamakta ve tamamen ailenin ve çocuğun inisiyatifine bırakılmaktadır. Bu durum anadili derslerine olan ilgiyi azaltmaktadır. Ayrıca Türkçe derslerinin ders saatleri dışında verilmesi meseleyi tamamen zorlaştırmaktadır.

Günümüzde sosyal medya herkes tarafından kullanılmakta ve herkesin internete erişiminin kolay olmasından dolayı kullanılmaktadır. Bu sebeple Türkçe ve Türk Kültürü ile ilgili değişik programlar buradan da verilebilir.

Kaynaklar

Arastaman, G., Fidan, İ. Ö., Fidan, T. (2018). Nitel Araştırma Geçerlilik ve Güvenirlik: Kurumsal Bir İnceleme, *YYÜ*

Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal of Education Faculty), 15 (1): 37-75.

- Belet, Ş. D. (2009). İki Dilli Türk Öğrencilerin Ana Dili Türkçeyi Öğrenme Durumlarına İlişkin Öğrenci, Veli ve Öğretmen Görüşleri (Fjell İlköğretim Okulu Örneği, Norveç), *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21:72
- Çakır, M. (2002). Almanya'daki Çok Kültürlü Ortamlarda Türkçenin Anadili Olarak Kullanımı, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1): 40
- Doğan, N. (2019). *Almanya'da Yaşayan Türk Çocukları'nın Anadili Öğrenimi ve Öğretimi Üzerine Veli-Öğretmen-Öğrenci Görüşleri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Uluslararası Burç Üniversitesi, Saraybosna.
- Gemici, B. (2019). Almanya'da Türkçe Dersleri ve Öneriler, <https://www.muhabirce.de/bahattin-gemici/2019-02-19/almanyada-turkce-dersleri-ve-oneriler> (Erişim tarihi:01.04.2020)
- MEB, (2006). *Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı (1-10. Sınıflar)*, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara : MEB
- Meece, J. L. (1997). *The Communicative Competence of Young Children*. The United States of America by Addison Wesley Longman Inc. New York.
- Özen, Y., Gül, A. (2007). Sosyal ve Eğitim Bilimleri Araştırmalarında Evren-Örneklem Sorunu, *KKEFD*, 15:399
- Pusch, B. (2014). Richtungswechsel: Deutsche Frauen Am Bosporus, *Marmara-Zeitschrift für Türkisch-Deutsche Studien*, 3(1-2):31-50.
- Temel, Z.F. Ev Yazıcı, Z. (2003). İki Dilli ve Çok Kültürlü Ortamda Yetişen Çocuklar İçin Anadilinin Gerekliliği. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. TDK Yayınları, 622 :495-505.
- Tuna, F. (2016). *Sosyal Bilimler için İstatistik*, Ankara: Pegem Akademi
- UNESCO (2003.) *Education in a Multilingual World*. UNESCO Education Position Paper. <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001297/129728e.pdf>, (Erişim Tarihi: 07.03.2009).
- Yazıcı, Z. (1999). Almanya ve Türkiye'de Anaokuluna Devam Eden 60-76 Aylar Arasındaki Türk Çocuklarının Dil Gelişimi ile Okuma Olgunluğu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, C. (2012). Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi (Almanya Örneği), Ankara: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Yayınları.

Yol, A. (2011). Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimindeki Sorunlar, *G.Ü. Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 1(1) :117-131

Sorumlu Yazar Bilgileri:

Yazar ismi: Dr. Nazım Doğan

Email: dogannazim66@gmail.com

Lütfen alıntılaysınız: Doğan, N. (2020). Türçe Öğretmenlerinin Çocukların Anadillerini Öğrenme Sorunlarına Yönelik Görüşleri:Almanya Örneği. *Journal of Research in Turkic Languages*. 89-98. DOI:

<https://doi.org/10.34099/jrtl.221>

Alındı: Mart 1, 2020 • Kabul: Temmuz 27, 2020